

ประเภทของเตาฮีด

أقسام التوحيد

(باللغة التایلاندية)

إعداد :

نعمان إسماعيل ساعاً

เรียบเรียงโดย

นุฆมาน อิสมาอีล สะอะ

จัดพิมพ์โดย

สำนักงานความร่วมมือเพื่อเผยแพร่และสอนอิสลาม

อรั-ร็อบวะฮฺ กรุงรียาด ประเทศซาอุดีอาระเบีย

من إصدارات:

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة

Islamic Propagation Office in Rabwah

P.O.Box 29465 RIYADH 11457 - TEL 4454900 - 4916065

FAX: 4970126 - E-Mail: rabwah@islamhouse.com

<http://www.islamhouse.com>

พิมพ์ครั้งแรก : ฮ.ศ. 1427 - ค.ศ. 2006

สงวนลิขสิทธิ์โดย เว็บไซต์อิสลามเฮาส์

อนุญาตให้ใช้ประโยชน์จากหนังสือ โดยไม่บิดเบือนหรือเปลี่ยนแปลงเนื้อหาเดิม
หากมีข้อสงสัย คำแนะนำหรือแก้ไขผิดพลาดใดๆ กรุณาติดต่อเราทางเว็บไซต์ :
www.islamhouse.com

(4976 E)

ฮ.ศ.1427 - ค.ศ. 2006

สำนักงานความร่วมมือเพื่อเผยแพร่และสอนอิสลาม

อัคร-ริอวะฮะฮ์ กรุงริยาด ประเทศซาอุดีอาระเบีย

โทร. +966-1-445 4900, 491 6065

www.islamhouse.com

1427 :

www.islamhouse.com

(٤٩٧٦ هـ)

١٤٢٧

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة

هاتف : 4900 445 - 6065 491

عنوان الموقع : www.islamhouse.com

สารบัญ

คำนำผู้เขียน	7
1. บทนำ	9
2. ความหมายของเตาฮีต	10
2.1 เตาฮีตด้านภาษา	10
2.2 เตาฮีตด้านวิชาการ	10
3. ทำไมต้องแบ่งประเภทของเตาฮีต?	10
4. การแบ่งประเภทของเตาฮีตและทักษะของอุลละมาอ์	11
4.1 กลุ่มอุลละมาอ์ที่แบ่งเตาฮีตออกเป็นสองประเภท	11
4.2 กลุ่มอุลละมาอ์ที่แบ่งเตาฮีตออกเป็นสามประเภท	12
4.2.1 ทักษะของอุลละมาอ์สะลัฟส่วนใหญ่	12
4.2.2 ทักษะของอุลละมาอ์กลุ่มที่สองคืออุลละมาอ์อะฮฺลุลกะลาม	13
4.2.3 ทักษะของอุลละมาอ์กลุ่มที่สามคืออุลละมาอ์อะหฺลุลบิดอะฮฺ	14
5. สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างอุลละมาอ์ สะลัฟ กับ อุลละมาอ์ อะฮฺลุลกะลาม และอุลละมาอ์ อะฮฺลุลบิดอะฮฺ ในการแบ่งประเภทของเตาฮีต	16
5.1. หลักฐานของกลุ่มอุลละมาอ์ อะฮฺลุลกะลาม และ อุลละมาอ์ อะฮฺลุลบิดอะฮฺ	17
5.2. หลักฐานของอุลละมาอ์ สะลัฟ	19
5.2.1. หลักฐานจากอัลกุรอาน	19
5.2.2 หลักฐานจากสุนนะฮฺ	21
6.ประเภทของเตาฮีต	24
6.1. เตาฮีต อัร-รูนูบียะฮฺ	24
6.1.1. ความหมายของ อัร-ร็อบ	25
6.1.2 ความหมายของเตาฮีต อัร-รูนูบียะฮฺ	26
6.1.3 ชื่อของเตาฮีต อัร-รูนูบียะฮฺ	28
6.1.4 หลักฐานของเตาฮีต อัร-รูนูบียะฮฺ	28

1.หลักฐานจากอัลกุรอาน	28
2.หลักฐานจากสุนนะฮ์	30
6.2 เตาฮีด อัล-อูลูฮียะฮ์	32
6.2.1 ความหมายของเตาฮีด อัล-อูลูฮียะฮ์	33
6.2.2 ชื่อของเตาฮีด อัล-อูลูฮียะฮ์	33
6.2.3 หลักฐานของเตาฮีด อัล-อูลูฮียะฮ์	34
1.หลักฐานจากอัลกุรอาน	34
2.หลักฐานจากสุนนะฮ์	35
6.2.4 ความหมายของอิบาดะฮ์	35
6.3 เตาฮีด อัล-อัสมَاء์ วัตติฟาต	36
6.3.1 ความหมายของเตาฮีด อัล-อัสมَاء์ วัตติฟาต	37
6.3.2 ชื่อของเตาฮีด อัล-อัสมَاء์ วัตติฟาต	38
6.3.3 หลักฐานของเตาฮีด อัล-อัสมَاء์ วัตติฟาต	38
1.หลักฐานจากอัลกุรอาน	38
2.หลักฐานจากสุนนะฮ์	39
6.3.4 แนวทางของ อุลละมาอ์ สะลัฟ เกี่ยวกับเตาฮีด อัล-อัสมَاء์ วัตติฟาต	40
7. ความสัมพันธ์ระหว่างเตาฮีดทั้งสามประเภท	42
8.บทสรุป	44
บรรณานุกรม	45

๙๙๙ ๙๙๙ ๙๙๙

คำนำผู้เขียน

งานเขียนชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการแบ่งประเภทของเตาฮีดและทัศนะต่างๆของนักวิชาการอิสลามต่อการแบ่งประเภทของเตาฮีด คือ เตาฮีด อัร-รบบูบียะฮฺ เตาฮีด อัล-อูลูฮียะฮฺ และเตาฮีด อัล-อิสมาอ์ วัตศิฟาต เตาฮีดทั้งสามประเภทมีหลักฐานปรากฏจากอัลกุรอานและสุนนะฮฺโดยอาศัยความเข้าใจที่ถูกต้องของนักวิชาการอิสลามผ่านกระบวนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ที่เรียกว่า “อัล-อิสติการอ์” ซึ่งเตาฮีดทั้งสามประเภทนี้มีความสัมพันธ์กันอย่างไร เห็นยวแน่นอนจนไม่สามารถที่จะแยกออกจากกันได้และจะยังคงดำรงอยู่ไว้ในลักษณะนี้ตลอดไป

ผู้เขียน

1. บทนำ

การแบ่งประเภทของเตาฮีตออกเป็นประเภทต่างๆตามทัศนะของนักวิชาการอิสลามทั้งในอดีตและปัจจุบันมีปัญหามาตลอด ทั้งนี้เนื่องจากว่าไม่มีตัวบทที่ชัดเจนจากอัลกุรอานและสุนนะฮฺที่ระบุถึงประเภทของเตาฮีต จึงเป็นข้ออ้างสำหรับนักวิชาการบางท่านว่า การแบ่งเตาฮีตออกเป็นประเภทต่างๆนั้นเป็นสิ่งที่อุตริในศาสนาเพราะไม่เคยมีแบบอย่างจากอัลกุรอานและสุนนะฮฺ ถึงแม้ว่าโดยเนื้อหาและความหมายของอัลกุรอานและสุนนะฮฺแล้วจะเต็มไปด้วยประเภทของเตาฮีตต่างๆก็ตาม

การศึกษาและค้นคว้าในเรื่องดังกล่าวจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะการไม่เข้าใจในเรื่องของเตาฮีตหรือไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควร เพราะตลอดระยะเวลา 13 ปีที่ท่านรอซูลคือลลัลลอฮฺ อะลัยฮิ วะสลัลิม ฟ่านักอยู่ที่มักกะฮฺท่านได้ตั้งใจและทุ่มเทเวลาทั้งหมดเพื่อเตาฮีต เช่นเดียวกับอัลกุรอานที่เน้นหนักในเรื่องดังกล่าวจนเป็นคุณลักษณะพิเศษของอายะฮฺมัคกียะฮฺ(โองการที่ประทานก่อนการอพยพสู่มาดินะฮฺ)ที่ตอกย้ำถึงในเรื่องที่เกี่ยวกับเตาฮีตเพียงประเด็นเดียวโดยไม่มี การเปลี่ยนเป็นเรื่องอื่น นั่นคืออะกีดะฮฺและเตาฮีต (อนุบล ลัยษฺ ,2544 : 55)

ดังนั้น การเข้าใจถึงเตาฮีตอย่างถูกต้องและถึงแก่นแท้คือการเข้าใจและการรู้จักอัลลลอฮฺอย่างลึกซึ้ง โดยอาศัยเตาฮีตทั้งสามประเภทซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งเพื่อบรรลุถึงจุดหมายและวัตถุประสงค์ตามที่อัลลลอฮฺได้กำหนดไว้

2. ความหมายของเตาฮีด

2.1 เตาฮีดด้านภาษา

เตาฮีดเป็นคำภาษาอาหรับ ซึ่งโดยรวมแล้วจะแสดงถึงความเป็นหนึ่งเดียว เอกะ โดดเดี่ยว และปฏิเสธการมีส่วนร่วมของผู้อื่น (Ibn Manzur, 1995 :233)

2.2 เตาฮีดด้านวิชาการ

เตาฮีดด้านวิชาการ หมายถึง การสร้าง(จิตสำนึกและการศรัทธาใน)ความเป็นเอกะของอัลลอฮ์ด้วยสิ่งต่างๆที่เป็นสิทธิเฉพาะพระองค์ในด้านรูปบิยะฮ์ อุลูฮียะฮ์ และอัล-อัสมَاء วัศคิฟาต (Ibn Usaimin, 1999/1419 : 8)

3. ทำไมต้องแบ่งประเภทของเตาฮีด?

การแบ่งประเภทของเตาฮีดเป็นประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่ง กล่าวคือหากไม่สามารถแบ่งประเภทของเตาฮีดได้หรือไม่เข้าใจในประเภทของเตาฮีดแล้ว เราอาจจะต้องสูญเสียเตาฮีดไปอย่างชนิดที่ไม่รู้สึกตัว ซึ่งเป็นเรื่องอันตรายอย่างยิ่งสำหรับชีวิตมุสลิม หรือบางครั้งสามารถแบ่งประเภทของเตาฮีดได้และบอกได้ว่ามีกี่ประเภท แต่อาจจะไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงที่ปรากฏอยู่ในอัลกุรอานและสุนนะฮ์ ซึ่งทั้งหมดนี้คือปัจจัยสำคัญที่ทำให้เราต้องมาศึกษาถึงประเภทของเตาฮีด

และทัศนคติต่างๆของนักวิชาการอิสลามเกี่ยวกับการแบ่งประเภทของเตาฮีด

4. การแบ่งประเภทของเตาฮีดและทัศนคติของอุละมาอ์

เราสามารถแบ่งกลุ่มของบรรดาอุละมาอ์ในการแบ่งประเภทของเตาฮีดออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้

1. กลุ่มอุละมาอ์ที่แบ่งเตาฮีดออกเป็นสองประเภท
2. และกลุ่มอุละมาอ์ที่แบ่งเตาฮีดออกเป็นสามประเภท

ทั้ง 2 กลุ่มนี้มีทัศนคติและรายละเอียดที่แตกต่างกันไป บางกลุ่มได้แบ่งประเภทของเตาฮีดในจำนวนที่ไม่เท่ากันแต่เนื้อหาเหมือนกัน และบางกลุ่มได้แบ่งประเภทของเตาฮีดในจำนวนที่เท่ากันแต่เนื้อหาแตกต่างกัน โดยแต่ละกลุ่มต่างอ้างหลักฐานต่างๆเพื่อยืนยันถึงความถูกต้องในการแบ่งประเภทของเตาฮีด

4.1 กลุ่มอุละมาอ์ที่แบ่งเตาฮีดออกเป็นสองประเภท

ได้แก่ 1) เตาฮีด อัต-ฏะลาบ วัลกอศด์ (การร้องขอและมุ่งเจตนา) 2) เตาฮีด อัล-มะอริฟะฮฺ วัลอิษบาต (การรู้และยึดมั่น)

หรือ 1) เตาฮีด อัล-กาวัลีย (คำพูด) 2) และเตาฮีด อัล-อะมาลีย (การกระทำ)

นี่เป็นการแบ่งของอุละมาอ์สะลัฟบางท่าน และเป็นทัศนคติที่สนับสนุนโดยอิบนุ ตัยมียะฮฺ และ อิบนุล ก็อยยิม (al-Tamimiy ,1995

: 38-40)

4.2 กลุ่มอุละมาอ์ที่แบ่งเตาฮีดออกเป็นสามประเภท

กลุ่มอุละมาอ์ที่แบ่งเตาฮีดออกเป็นสามประเภทนี้จะแบ่งออกเป็นสามกลุ่มใหญ่ๆ ซึ่งถึงแม้ว่ากลุ่มต่างๆเหล่านั้นจะมีทัศนะที่สอดคล้องกันในส่วนของจำนวน แต่ในส่วนรายละเอียดและเนื้อหากลับมีทัศนะที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงดังต่อไปนี้

4.2.1 ทัศนะของอุละมาอ์สะลัฟส่วนใหญ่

อุละมาอ์สะลัฟส่วนใหญ่จะแบ่งเตาฮีดออกเป็นสามประเภทคือ

1. เตาฮีด อัร-รูกูบียะฮฺ
2. เตาฮีด อัล-อูลูฮียะฮฺ
3. และเตาฮีด อัล-อัสมَاء วัตติฟาต

นี่เป็นทัศนะของอิมามอบู หะนีฟะฮฺ, กอฎีญ์ อับดู ยูซุฟ, อิบน์ บัฏฏะฮฺ อัล-อักบรียฺ, อิบน์ มัณหะฮฺ, อิบน์ ญะรีร อัล-ญะบะรียฺ ฯลฯ (al-Abbad, 1997 : 34-45)

ส่วนสาเหตุการแบ่งประเภทที่ไม่เท่ากันในหมู่บรรดาอุละมาอ์สะลัฟเกี่ยวกับประเภทของเตาฮีดนั้น มีสาเหตุหลัก 2 ประการดังนี้ (al-Sulamiy, 2002 : 87-89)

1. มุมมองที่แตกต่างกัน กล่าวคือผู้ที่มองจากเบื้องบนลงสู่เบื้องล่าง หมายถึงมองถึงความ เป็นพระเจ้าของอัลลอฮฺ ที่ปวงบ่าวจำต้องเคารพภักดี ได้จัดแบ่งประเภทของเตาฮีดออกเป็น 3 ประเภท คือเตาฮีด อัร-รูกูบียะฮฺ เตาฮีด อัล-อูลูฮียะฮฺ และเตาฮีด อัล-อัสมَاء วัตติฟาต ส่วนผู้ที่มองจากเบื้องล่างขึ้นสู่เบื้องบน หมายถึงมองถึงความ เป็นบ่าวที่

จำต้องปฏิบัติเคาะพลักรากดีต่ออัลลอฮ์ ได้แบ่งเตาฮีดออกเป็น 2 ประเภท คือ เตาฮีด อัลมีรีย์ และ เตาฮีด อะมะลีย์

2. การใช้จำนวนที่แตกต่างกันในความหมายที่เหมือนกัน อาทิ อุละมาอ์สะลัฟบางท่านใช้คำว่า เตาฮีด รุบบียะฮฺ แต่อีกท่านหนึ่งใช้คำว่า เตาฮีด อัล-อิลมิ อัล-เคาะบะรียฺ ซึ่งทั้งสองประโยคนี้มีความหมายที่เหมือนกัน กล่าวคือเตาฮีด อัล-อิลมิ อัล-เคาะบะรียฺ ก็คือเตาฮีด อัร-รุบบียะฮฺ ส่วนสาเหตุที่เรียกชื่อของเตาฮีดประเภทนี้ว่าเตาฮีด อัล-อิลมิ อัล-เคาะบะรียฺเป็นเพราะมันคือสิ่งที่เราจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับอัลลอฮ์โดยอาศัยความรู้ที่มีอยู่ในอัลกุรอานและสุนนะฮฺ และด้วยเหตุนี้เองจึงเรียกเตาฮีดประเภทนี้อีกชื่อหนึ่งว่าเตาฮีด อัล-อิลมิ อัล-เคาะบะรียฺ (al-Tamimiy, 1995 : 39)

อย่างไรก็ตามทัศนะของอุละมาอ์สะลัฟทั้งสองทัศนะที่แตกต่างกันนั้น เป็นข้อแตกต่างในเรื่องของจำนวนเท่านั้น มิได้เป็นการขัดแย้งในทางความหมายแต่อย่างใด ทั้งนี้ถือได้ว่าทัศนะทั้งสองถูกต้องตามหลักฐานที่ปรากฏในอัลกุรอานและสุนนะฮฺ ซึ่งทัศนะแรกเป็นทัศนะที่นิยมใช้ในหมู่บรรดาอุละมาอ์ในยุคแรก (มุตะก้อดดีมีน) และทัศนะที่สองเป็นทัศนะที่เป็นที่รู้จัก(มัชฮูร)ในหมู่อุละมาอ์ที่ใช้แนวทางของสะลัฟในการอธิบายหลักเตาฮีด (al-Tamimiy, 1995 : 37)

4.2.2 ทัศนะของอุละมาอ์กลุ่มที่สองคืออุละมาอ์อะฮ์ลุลกะลาม

บรรดาอุละมาอ์กลุ่มที่สองนี้ ต่างมีทัศนะที่เหมือนกับอุละมาอ์สะลัฟในเรื่องจำนวนแต่จะแตกต่างกันในเรื่องของความหมายและเนื้อหา กล่าวคืออุละมาอ์อะฮ์ลุลกะลามได้แบ่งประเภทของเตาฮีดออกเป็นดังนี้

1. อะซาอิเราะฮฺ¹ ได้แบ่งเตาฮีดออกเป็น 3 ประเภทเช่นเดียวกัน แต่เนื้อหาไม่เหมือนกัน คือ เตาฮีดซาต เตาฮีดอัฟออล และเตาฮีดคิฟาต

al-Shahirstaniy กล่าวว่า : อัล-บารีย์ (หนึ่งในพระนามของอัลลอฮฺ) คือเป็นชาติ(องค์)ที่ไม่สามารถจะเปรียบเทียบหรือเทียบเท่าได้ เป็นหนึ่งเดียวในซิฟาต(คุณลักษณะ)ที่ไม่มีใครจะเหมือนได้ และเป็นหนึ่งเดียวในอัฟออล(กิริยา)ที่ไม่มีใครที่จะร่วมเป็นภาคีได้ (al-Shahristaniy, nd : 90)

2. อัล-มาตุรีดียะฮฺ² ได้แบ่งเตาฮีดออกเป็น 3 ประเภทเหมือนกับอะซาอิเราะฮฺ

4.2.3 ทัศนะของอุละมาอ์กลุ่มที่สามคืออุละมาอ์อะห์ลุลบิดอะฮฺ

บรรดาอุละมาอ์กลุ่มที่สามนี้ คือกลุ่มอะฮฺลุลบิดอะฮฺที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงกับของอะฮฺลุสสุนนะฮฺและถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่อุตริสิ่งต่างๆ

---

¹ อะซาอิเราะฮฺ คือผู้ที่อ้างตัวเองว่าเป็นผู้ใช้แนวความคิดของอิมาม อิบูล หะสัน อัล-อัซฮะรียฺในเรื่องของหลักอะกีดะฮฺและเตาฮีด มีคุณลักษณะเด่นคือการอิฆาต (ยืนยั้น) คิฟาตของอัลลอฮฺเพียงบางส่วน และตะอ์วีล (ตีความหมายให้เป็นอย่างอื่น) ในส่วนที่เหลือ เป็นต้น

² อัล-มาตุรีดียะฮฺ คือหนึ่งในบรรดาอุละมาอ์อะฮฺลุลบิดอะฮฺที่ใช้แนวความคิดของอิมาม มัสนูร อัล-มาตุรีดี ในการอธิบายหลักเตาฮีด ลักษณะเด่นของกลุ่มมาตุรีดียะฮฺคือการอิฆาต(ยืนยั้น) คุณลักษณะของอัลลอฮฺเพียงแค่ 8 คิฟาตเท่านั้น และความหมายของอีมานหรือศรัทธานั้นเพียงแค่นึกในใจก็เพียงพอแล้วไม่จำเป็นต้องมีการปฏิบัติ และอีมานไม่มีขึ้นไม่มีลง เป็นต้น ส่วนแนวคิดที่สอดคล้องและเหมือนกับอะฮฺลุสสุนนะฮฺคือ 1) เกี่ยวกับการจัดลำดับเคาะลีฟะฮฺ และความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างเศาะหาบะฮฺ 2) การกำหนดสภาวะของอัลลอฮฺ (เกาะดัจ) 3) และการศรัทธาต่อวันอะคีเราะฮฺ

มากมายในศาสนา จนกระทั่งมีการกล่าวว่ากลุ่มอะฮฺลุลบิตอะฮฺ 4 กลุ่มที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้เป็นกลุ่มแก่นนำที่อุตริและบิตเบียอน ซึ่งเป็นผู้นำแห่งความมิตมนและหลงทางทั้งหลาย

อย่างไรก็ตามบางกลุ่มมีทัศนะที่เหมือนกับอุละมาฮฺสะลัฟในเรื่องจำนวนแต่จะแตกต่างกันในเรื่องของความหมายและเนื้อหา และบางกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของจำนวนหรือความหมาย ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

1. มุอตะซิละฮฺ¹ ได้แบ่งเตาฮีดออกเป็น 3 ประเภทเช่นเดียวกับอุละมาฮฺสะลัฟ แต่มีเนื้อหาที่แตกต่างกัน คือ 1) อัลลอฮฺทรงไม่ซับซ้อน 2) อัลลอฮฺทรงเป็นมาตั้งแต่เดิมไม่มีสอง 3) อัลลอฮฺทรงเป็นหนึ่งเดียวในเรื่องเกี่ยวกับคิฟาตที่เหมาะสมกับพระองค์ (Qadi Abdul al-Jabbar, nd : 1/241)

2. เคาะวาริจญ์² มีทัศนะที่เหมือนกับมุอตะซิละฮฺในเรื่องของเตาฮีด (Abu Hasan al-Ashariy, 1995 :203)

3. ญะฮฺมียะฮฺ³ ไม่มีการแบ่งเตาฮีดแต่อย่างใด และถือว่าการแบ่งประเภทของเตาฮีดออกเป็น 3 ประเภทเสมือนกับอะกีดะฮฺของนัศรอเนีย

---

¹ มุอตะซิละฮฺ คือกลุ่มที่ใช้แนวความคิดของ วาซิล อิบนุ อะฏวอฮฺ ในการอธิบายหลักอะกีดะฮฺ และเตาฮีด มีคุณลักษณะเด่นคือปฏิเสธคิฟาต (คุณลักษณะ) ของอัลลอฮฺ ผู้กระทำการใหญ่ มิใช่มุอิมินและมีใช้กาฟิรแต่อยู่ระหว่างสองสถานะ ฯลฯ

² เคาะวาริจญ์ คือกลุ่มที่เชื่อว่าการกระทำบาปนั้นกลายเป็นผู้ปฏิเสธ(กาฟิร) และอนุญาตให้ออกจากผู้นำอิสลามได้

³ ญะฮฺมียะฮฺ คือกลุ่มหรือผู้ที่ใช้แนวทางของ ญะฮฺม อิบนุ ซอฟวาน ในการอธิบายหลักอะกีดะฮฺ และเตาฮีด มีคุณลักษณะเด่นคือปฏิเสธพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮฺ ทั้งหมด ฯลฯ

(คริสเตียน) ที่เรียกว่า อัต-ตัซลีษ หมายถึง การเชื่อหรือศรัทธาว่าเตาฮีดมี 3 ประเภท ความคิดนี้คือความคิดของญะฮิมียะฮ์รุ่นใหม่ที่ล่าสุดคือ หะสัน อิบน์ อะลี อัล-ลัจกอฟ¹ (al-Abbad, 1997 :13)

5.สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างอุละมาฮ์ สะลัฟ กับอุละมาฮ์ อะฮ์ลุลกะลาม และอุละมาฮ์ อะฮ์ลุลบิตอะฮ์ ในการแบ่งประเภทของเตาฮีด

ความจริงแล้วความขัดแย้งในเรื่องดังกล่าว ถือว่าเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากความไม่เข้าใจหรือทำเป็นไม่เข้าใจในหลักฐานที่ปรากฏอยู่ในอัลกุรอานและสุนนะฮ์ ซึ่งความจริงแล้วเป็นเรื่องของปลายเหตุ หากเราศึกษาอย่างถี่ถ้วนแล้ว เราจะพบว่าสาเหตุหลักที่แท้จริงของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างทั้งสองฝ่ายมีต้นเหตุที่สำคัญประการหนึ่งคือการให้ความสำคัญที่แตกต่างกันระหว่างอุละมาฮ์ สะลัฟ กับอุละมาฮ์ อะฮ์ลุลกะลาม และอุละมาฮ์ อะฮ์ลุลบิตอะฮ์ ในเรื่องเกี่ยวกับหลักพื้นฐานแหล่งที่มาของหลักฐานหรือการอ้างอิง ซึ่งเป็นที่รู้จักในหมู่บรรดา

---

¹ อัล-ลัจกอฟ ได้เขียนหนังสือ (al-Tandid biman Addada al-Tawhid lbtal uhawalah al-Taslis Fi al-Tawhid Wal Aqidah al-Islamiyah) โดยคัดค้านและตอบโต้การแบ่งประเภทของเตาฮีดของสะลัฟและถือว่าเป็นสิ่งที่อุตริขึ้นใหม่โดยอิบน์ ดัยมียะฮ์ ซึ่งไม่ปรากฏหลักฐานจากอัลกุรอานและสุนนะฮ์ และไม่เป็นที่รู้จักของบรรดาอุละมาฮ์อิสลาม ในเรื่องนี้ ศ.ดร.อับดุลรอซอก อัล-อับบาด ได้เขียนหนังสือชี้แจงและตอบโต้คำครหาของอัล-ลัจกอฟในหนังสือของท่านชื่อว่า (al-Qaul al-Sadid Fi al-Rad Ala Man Ankara Taqsim al-Tauhid)

นักวิชาการว่า “**มันฮัจญ์ อิสติติดาล**” หมายถึงแนวทางในการอ้างอิง¹ ทั้งนี้เนื่องจากว่าอุละมาฮ์สะลัฟได้ให้ความสำคัญกับอัลกุรอานและสุนนะฮ์มาเป็นอันดับหนึ่งหรือทั้งสองเป็นหลักพร้อมกับความเข้าใจของอุละมาฮ์ในการอธิบายและทำความเข้าใจ (al-Suwaiyan, 2001 : 21)

ในขณะที่อุละมาฮ์อื่นๆได้ให้ความสำคัญกับเหตุผลหรือปัญญา มาเป็นอันดับหนึ่งรองลงมาก็คืออัลกุรอานและสุนนะฮ์ กล่าวคือหากมีข้อขัดแย้งระหว่างตัวบทไม่ว่าจะเป็นอัลกุรอานหรือสุนนะฮ์กับปัญญาหรือเหตุผลที่มีอยู่จะต้องนำเอาปัญญาหรือเหตุผลมาก่อน

อย่างไรก็ตามในเรื่องการแบ่งประเภทของเตาฮีดนี้ แต่ละกลุ่มได้ใช้หลักฐานต่างๆเพื่อยืนยันถึงความถูกต้องของกลุ่มตัวเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1.หลักฐานของกลุ่มอุละมาฮ์ อะฮฺลุลกะลาม และ อุละมาฮ์ อะฮฺลุลบิตอะฮฺ

เป็นที่เข้าใจกันว่าอุละมาฮ์ อะฮฺลุลกะลามและอุละมาฮ์ อะฮฺลุลบิตอะฮฺได้ให้ความสำคัญกับเหตุผลและปัญญาหรือการตีความเป็นหลัก รองลงมาก็คืออัลกุรอานและสุนนะฮ์ ดังนั้นจึงมีใช้เรื่องแปลกสำหรับการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวของอุละมาฮ์ อะฮฺลุลกะลามและอะฮฺลุลบิตอะฮฺที่จะไม่ค่อยปรากฏหลักฐานจากอัลกุรอานหรือสุนนะฮ์มากนัก

---

¹ เกี่ยวกับเรื่องนี้มีวิทยานิพนธ์เล่มหนึ่งที่ศึกษาโดยตรงถึงจุดยืนของพวกมุตะกัลลิมีนในการอ้างอิงเกี่ยวกับอัลกุรอานและสุนนะฮ์ ชื่อว่า Muqjif al-Mutakalimin Min Istidlal Bi Nusus al-Kitab wa al-Sunnah โดย สุไลมาน อิบน์ ศอลิหฺ อิบน์ अबดุลอาซิซ อัลคิสน

ในทางกลับกันจะเห็นได้ว่าหลักฐานต่างๆที่นำมาเสนอนั้นก็ล้วนแต่วางอยู่บนพื้นฐานของปัญญาและเหตุผลเป็นหลักโดยมิได้ใช้อัลกุรอ่านและสุนนะฮฺมาเป็นเครื่องมือชี้หน้าหรือตรวจสอบแต่อย่างใด

อย่างไรก็ตามอุละมาอ์ อะฮฺลุลกะลาม และอุละมาอ์ อะฮฺลุล-บิตอะฮฺได้พยายามใช้เหตุผลต่างๆเพื่อนำเสนอถึงความถูกต้องในการแบ่งประเภทของเตาฮีดหรือปฏิเสศการแบ่งประเภทของเตาฮีด ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

1. การแบ่งประเภทของเตาฮีดออกเป็น 3 ประเภท คือ เตาฮีด อัร-รูนูบียะฮฺ เตาฮีด อัล-อูลูฮียะฮฺ และเตาฮีด อัล-อัสมَاء วัลคิฟาต เป็นเรื่องที่ไม่ปรากฏหลักฐานจากอัลกุรอ่านและสุนนะฮฺ

2. การแบ่งประเภทของเตาฮีดทั้งสามประเภทไม่เป็นที่รู้จักของเหล่าบรรดาอุละมาอ์ในอดีต แต่เป็นสิ่งที่อุตริขึ้นมาโดย อิบน์ ตัยมียะฮฺ ซึ่งเกิดขึ้นหลังศตวรรษที่ 8 แห่งปีฮิจเราะฮ์ศักราช

3. เตาฮีด คิฟาต คือเตาฮีด อัร-รูนูบียะฮฺ จึงไม่จำเป็นต้องมีเตาฮีดที่ชื่อว่าอัล-อูลูฮียะฮ์อีกแล้ว ทั้งนี้เนื่องจากว่าเตาฮีด อัล-อูลูฮียะฮ์นั้นอยู่ในความหมายของเตาฮีด อัร-รูนูบียะฮ์

4. การแบ่งประเภทของเตาฮีดเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ทั้งนี้เนื่องจากว่าหากเราเชื่อมั่นและศรัทธาว่าอัลลอฮ์ มีคุณลักษณะที่มากมายอาจจะทำให้พระเจ้าเพิ่มขึ้นเป็นอีกหลายองค์

al-Lalakaey ได้นำเสนอข้อความที่มีการอ้างถึงคำกล่าวของญะฮัม อิบน์ คอฟวาน ผู้นำกลุ่มญะฮฺมียะฮ์ ที่ได้กล่าวคำที่อันตรายอย่างมากว่า **“หากฉันกล่าวว่า แท้จริงสำหรับพระองค์อัลลอฮ์นั้นมี**

พระนาม 99 พระนาม แนนอน ฉันจะต้องทำอิบาดะฮ์ให้กับพระเจ้าถึง 99 พระองค์ !!” (al-Lalakaey, 1999:1/240)

5.2.หลักฐานของอุละมาฮ์ สะลัฟ

อุละมาฮ์ สะลัฟได้ใช้หลักฐานจากอัลกุรอาน สุนนะฮ์ และความเข้าใจของอุละมาฮ์ มาเป็นบรรทัดฐานสำคัญในการกำหนดหรือแบ่งประเภทของเตาฮีดออกเป็น 2 หรือ 3 ประเภทโดยมีรายละเอียดดังนี้

5.2.1.หลักฐานจากอัลกุรอาน

อัลกุรอานคือแหล่งข้อมูลหรือแหล่งอ้างอิงอันดับแรกที่เกี่ยวข้องเรื่องต่างๆของอิสลามไม่ว่าจะเป็นเรื่องอะกีดะฮ์ เตาฮีด ปรัชญา แนวความคิด กฎหมาย และอื่นๆโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศรัทธาต่ออัลลอฮ์ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้คัมภีร์ของพระองค์มาเป็นบรรทัดฐานและเป็นแหล่งอ้างอิงอันดับแรก

Ibn al-Qaiyim ได้กล่าวว่า : “แท้จริงในอัลกุรอานทั้งหมดนั้นคือเตาฮีด” จากคำกล่าวของ Ibn al-Qaiyim พอจะสรุปได้ว่า อัลกุรอานทั้งหมดคือหลักฐานของการแบ่งประเภทของเตาฮีด เนื่องจากว่าท่านคือหนึ่งในบรรดาอุละมาฮ์สะลัฟที่เห็นว่าเตาฮีดนั้นแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือเตาฮีด ฟี อัล-มะอริฟะฮ์ วัลอิฆบาท และเตาฮีด ฟี อัล-มัฏลับ วัล-กือศด์ (al-Tamimiy ,1999 : 39)

อย่างไรก็ตาม หากเราอ่านอัลกุรอานจะพบว่าในซูเราะฮ์ อัล-ฟาติหะฮ์ เพียงซูเราะฮ์เดียวก็บ่งบอกถึงเตาฮีด อัร-รูนูบียะฮ์, เตาฮีด อัล-อุลลูยียะฮ์ และเตาฮีด อัล-อัสมَاء์ วัตติฟาต ซึ่งเนื้อหาทั้งหมดที่มีอยู่

ในสุเราะฮ์ดังกล่าวคือเนื้อหาของเตาฮีดทั้ง 3 ประเภทตามที่ถูกอธิบายโดยอะลิมซะลฟีได้แบ่งไว้ เช่นเดียวกันในสุเราะฮ์อื่นๆ อาทิ สุเราะฮ์ อัล-อิคลาค สุเราะฮ์ อัล-กาฟิรูน เป็นต้น

ส่วนการได้มาซึ่งหลักฐานจากอัลกุรอานนั้น บางท่านอาจจะสงสัยและไม่เข้าใจ เนื่องจากว่าไม่มีตัวบทที่ปรากฏอย่างชัดเจนและแจ่มแจ้งให้เห็นแม้แต่อายะฮ์เดียว ซึ่งความจริงแล้วการแบ่งประเภทของเตาฮีดออกเป็น 2 หรือ 3 นั้นได้มาซึ่งจากการอ่านหรือความเข้าใจของอะลิมซะลฟี โดยวิธีการที่เรียกว่า “อัล-อิสติการอ์” หมายถึงการอ่านและการเข้าใจโดยผ่านกระบวนการสังเคราะห์จากเนื้อหาทั้งหมดที่มีอยู่ในอัลกุรอาน

al-Shangqitiy กล่าวว่า : “แท้จริงการอิสติการอ์จากอัลกุรอานคือหลักฐานสำคัญในการแบ่งประเภทของเตาฮีดออกเป็น 3 ประเภท ...” (al-Shangqitiy, 2002 :3 / 414-410)

Bakar Abu Zid กล่าวว่า : “เตาฮีดทั้ง 3 ประเภทนี้ได้มาจากการอิสติการอ์ของอะลิมซะลฟี ดังที่อิบนุ มัญตะฮ์ และอิบนุ ญะรีรุ อัต-ฏะบะรียฺ ได้ชี้ให้เห็นไว้ ซึ่งอิบนุ ตัยมียะฮ์ และอิบนุ ลุ ก็อยยิมต่างก็ยอมรับในเรื่องดังกล่าว ก็เช่นเดียวกับอาจารย์ของฉัน ชัยคุ อัซ-ซันกิฎียฺ มีความเห็นว่าการแบ่งประเภทของเตาฮีดตามที่ได้กล่าวมาได้มาจากการอิสติการอ์ ของอะลิมซะลฟีจากหลักฐานอัลกุรอานและสุนนะฮ์ เช่นเดียวกับในวิชาภาษาอาหรับที่แบ่งคำออกเป็นคำนาม คำกิริยา และคำบุพบท ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการอิสติการอ์” (Bakar Abu Zaid : 30)

5.2.2 หลักฐานจากสุนนะฮ์

บรรดาอุละมาอ์ อะฮฺลุสสุนนะฮ์ต่างมีมติเป็นเอกฉันท์ว่าสุนนะฮ์ หรืออัล-หะดีษคือแหล่งที่มาอันดับสองของบทบัญญัติอิสลามรองลงมา จากอัลกุรอานไม่ว่าหะดีษนั้นจะจัดอยู่ในระดับมุตะวาติร¹ หรืออาหฺาด² ก็ตาม สามารถนำมาปฏิบัติและนำมาใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงได้อย่าง เต็มที่ไม่ว่าจะเกี่ยวกับอะกีดะฮ์ เตาฮีด หรือเรื่องอื่นๆ ซึ่งแตกต่างจาก กลุ่มอุละมาอ์ อะฮฺลุลกะลาม และอะฮฺลุลบิดอะฮ์ที่ไม่ยอมรับหะดีษ อาหฺาดในเรื่องที่เกี่ยวกับอะกีดะฮ์ เตาฮีด และอิบาดะฮ์³

หากเราได้ศึกษาและค้นคว้าในสุนนะฮ์หรือหะดีษของท่านนบี ค็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสัลลัม เราจะพบว่าหะดีษมากมายที่กล่าวถึง เตาฮีด ในลักษณะของคำพูด บทดุอาอ์ ซิกิรฺ อิบาดะฮ์ และอื่นๆ อีก มากมาย

al-Turkiy กล่าวว่ “เราขอเป็นสักกัษยานว่ แท้จริงชีวิตของ ท่านนบี ค็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสัลลัม คือเตาฮีดที่บริสุทธิ์เพื่อองค์ อัลลอฮ์เพียงองค์เดียว อีมานของท่านคือเตาฮีด การตั้งเจตนารมณ์ของ ท่านคือเตาฮีด อิบาดะฮ์ของท่านคือเตาฮีด การงานของท่านคือเตาฮีด และมารยาทของท่านคือเตาฮีด” (al-Turkiy,1993 : 21) และท่านได้

---

¹ หะดีษมุตะวาติร หมายถึงหะดีษที่มาจากกรารายงานของบุคคลเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นเรื่องยาก ที่พวกเขาจะล้จะสมคบคิดโกหกกับหะดีษของท่านนบี

² หะดีษอาหฺาด หมายถึงหะดีษที่ไม่สบบระกอบเงื่อนไขของหะดีษมุตะวาติร

³ เกี่ยวกับรายละเอียดในเรื่องนี้สามารถศึกษาและอ่านเพิ่มเติมได้จากหนังสือ al-Sunnah Wa Makanatuha Fi Tashria al-Islamiyah เขียนโดย มุสตอฟา อัล-ลิบาอียี

นำเสนอหะดีษมากมายที่เกี่ยวกับเตาฮีด เช่นเดียวกันหากเราย้อนกลับไปดูงานเขียนของอุละมาอ์ในอดีตที่นำหะดีษต่างๆ มารวบรวมเป็นตำรา อาทิ อิมาม อัล-บุคอรีย์ในหนังสือเศาะฮี้ฮฺของท่าน และบรรดาอุละมาอ์หะดีษอื่นอีกหลายท่านที่ได้บันทึกหะดีษที่เกี่ยวกับเตาฮีดไว้ในตำราและมีการตั้งชื่อบทในตำราด้วยว่า “กิตาบ อัต-เตาฮีด” บางท่านได้รวบรวมหะดีษที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของอัลลอฮฺไว้ในตำราเล่มเดียวกัน อาทิ อิมาม อัล-บัยหะกียีในหนังสือ “อัล-อัสมَاء วัศคิฟาต” และอิมาม อิบน์คุซัยมะฮ์ ในหนังสือ “กิตาบ อัต-เตาฮีด” เป็นต้น เพียงแค่นี้ก็เพียงพอแล้วที่จะกล่าวว่ามีหะดีษมากมายที่กล่าวถึงเตาฮีด เพื่อเป็นตัวอย่าง จึงขอนำเสนอหะดีษบทหนึ่งที่บันทึกโดยอิมาม อัล-บุคอรีย์ จากอิบน์อับบาส เล่าว่า ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสัลลัม ได้ขอดูอาอ์ในช่วงเวลากลางคืนว่า :

))

...

) ((...

...

(7385 :

ความว่า : โอ้ อัลลอฮฺ มวลการสรรเสริญนั้นเป็นสิทธิแห่งพระองค์ พระองค์คือแสงสว่างแก่ฟากฟ้า พื้นแผ่นดิน และปวงสรรพสิ่งที่อาศัยอยู่ในนั้น และมวลการสรรเสริญเป็นของพระองค์ พระองค์คือผู้พิทักษ์และปกป้องฟากฟ้าแผ่นดิน และสรรพสิ่งที่อาศัยอยู่ในนั้น ... โอ้ อัลลอฮฺ

สำหรับพระองค์เท่านั้นฉันยอมจำนน (ชีวิตของฉัน) ด้วย
พระองค์เท่านั้นที่ฉันศรัทธา และแต่พระองค์เท่านั้นที่ฉันขอ
มอบหมาย(การงานทุกอย่าง)ของฉัน ... พระองค์คือพระเจ้า
ของฉัน ไม่มีพระเจ้าอื่นใดที่เที่ยงแท้นอกจากพระองค์ ...
(รายงานโดย อัล-บุคอรีห์ หมายเลข 7385)

จากหะดีษข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีความหมายที่บ่งบอกถึงประเภท
ของเตาฮีดทั้ง 3 ประเภท ดังนี้

1. เตาฮีด อัร-รูนูบียะฮฺ จะสังเกตุได้จากความหมายที่ว่า “โอ้อัลลอฮฺ พระองค์คือแสงสว่าง ... พระองค์คือผู้พิทักษ์และปกป้อง ...”
ตรงนี้เองที่บ่งบอกถึงความเป็นพระเจ้าผู้ทรงสร้างของอัลลอฮฺซึ่งหมายถึง
ความเป็นรูนูบียะฮฺของอัลลอฮฺ

2. เตาฮีด อัล-อูลูฮียะฮฺ จะสังเกตุได้จากความหมายที่ว่า
“สำหรับพระองค์เท่านั้นฉันยอมจำนน(ชีวิตของฉัน) ด้วยพระองค์เท่านั้น
ที่ฉันศรัทธา และแต่พระองค์เท่านั้นที่ฉันขอมอบหมาย (การงานทุก
อย่าง) ของฉัน” นี่คือนี่ที่บ่งบอกถึงความเป็นพระเจ้าที่เที่ยงแท้ที่ควรแก่
การสักการะและเคารพภักดี ซึ่งหมายถึงความเป็นอูลูฮียะฮฺของอัลลอฮฺ
เพียงองค์เดียว

3. เตาฮีดอัล-อัสมَاء วัตศิฟาต จะสังเกตุได้จากคำขอต่ออาล้ของ
ท่านนบี ค็อลลัลลอฮฺ อะลัยฮิ วะสัลลัม ที่ว่า “โอ้อัลลอฮฺ” ซึ่งคำว่า
อัลลอฮฺ เป็นหนึ่งในพระนามของอัลลอฮฺ เช่นเดียวกับคำว่า **อัล-กีอญูม**
เป็นอีกหนึ่งในพระนามของอัลลอฮฺซึ่งพระนามและคุณลักษณะ
ของอัลลอฮฺนี้เองเป็นแหล่งที่มาของเตาฮีด อัล-อัสมَاء วัตศิฟาต

6. ประเภทของเตาฮีด

หลังจากที่ได้นำเสนอที่มาและที่ไปของการแบ่งประเภทของเตาฮีด และทัศนะต่างๆของอุละมาอ์เกี่ยวกับการแบ่งประเภทของเตาฮีด พร้อมกับหลักฐานของทุกฝ่ายแล้ว ต่อไปนี้คือเนื้อหาที่แท้จริงและรายละเอียดต่างๆที่เกี่ยวกับประเภทของเตาฮีดทั้งสาม คือ เตาฮีด อีร์-รุษูบียะฮฺ, เตาฮีด อัล-อูลูฮียะฮฺ และเตาฮีด อัล-อัลฮาม์ วัลคิฟาต ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1. เตาฮีด อีร์-รุษูบียะฮฺ

เตาฮีด อีร์-รุษูบียะฮฺคือหนึ่งในสามประเภทของเตาฮีดที่มีความสำคัญ จะเห็นได้ว่าเตาฮีดประเภทนี้อุละมาอ์ทุกกลุ่มให้ความสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่สองและสาม(อุละมาอ์ อะฮฺลุล-กะลาม และอุละมาอ์ อะฮฺลุลบิตอะฮฺ) เพราะเชื่อว่าเตาฮีดประเภทนี้(อีร์-รุษูบียะฮฺ) คือแก่นแท้ของบรรดาเตาฮีด (Ibn Abil Aiz, 1988:79) มีรายงานจากอุละมาอ์ อะฮาอิเราะฮ์เล่าจากอบุล หะสัน อัล-อัชอะรียฺ ว่า ท่าน อบุล หะสันได้กล่าวว่า สิ่งที่เป็นที่สุดสำหรับมุกลัฟ(ผู้บรรลูดศาสนา)คืออัล-มะฮริฟะฮฺ¹ (การรู้จัก) (Khalil Muhammad Nur, 1995 : 314)

---

¹ อัล-มะฮริฟะฮฺ ในความหมายของอะฮาอิเราะฮ์คือการรู้ว่าอัลลอฮฺ มีจริงและพระองค์เท่านั้นคือพระเจ้าผู้ทรงสร้าง ซึ่งตรงกับเตาฮีด รุษูบียะฮฺ ของสะลัฟ ถึงแม้จะแตกต่างกันในเรื่องปลีกย่อยบางอย่างก็ตาม

al-Baqillaniy กล่าวว่า : สิ่งแรกที่เป็นพรรณู(วาญิบ)สำหรับปวง
บ่าวของพระองค์คือการมองหรือการรู้จักหลักฐานต่างๆที่บ่งบอกถึง
ความเป็นพระเจ้าของอัลลอฮฺ ส่วนพรรณู(วาญิบ)ที่รองลงมาคือการศรัทธา
และยอมรับต่อคัมภีร์ต่างๆของพระองค์และศาสนทูตของพระองค์ (al-
Baqillaniy,1986 :33)

อย่างไรก็ตามหากจะเปรียบเทียบระหว่างเตาฮีด อัจ-รุมบิยะฮฺ
ของอูลมะมาฮฺสะลัฟจะเท่ากับเตาฮีด อัล-อัฟออลของอูลมะมาฮฺ อะฮฺลุล-
กะลามเพราะไปในทิศทางเดียวกัน ถึงแม้จะมีข้อแตกต่างกันใน
รายละเอียดบางเรื่องอาทิความหมายของคำว่า อัจ-ร็อบ หรือ อัล-อิลาฮฺ
เป็นต้น

6.1.1. ความหมายของ อัจ-ร็อบ

al-Asbahaniy กล่าวว่า : คำว่า : (ร็อบ)เป็น **มัตตุร** (อาการ
นาม) ที่มีความหมายเท่ากับอิสมูลฟาอิล (เป็นประธาน) ซึ่งหมายถึงพระ
ผู้เป็นเจ้านั่นเอง (al-Asbahani,1992 : 336)

al-Anbariy กล่าวว่า : คำว่า : (ร็อบ)สามารถแบ่ง
ความหมายออกเป็น 3 ประการคือ

1. (อัล-มาลิก) หมายถึงผู้ครอบครองหรือ
เจ้าของ
2. (อัล-ลัยยิด อัล-มุฏอฮ) หมายถึง
เจ้าของที่ต้องเชื่อฟัง

3. (อัล-มุศลิหฺ) หมายถึงผู้ดูแลแก้ไข (Khalil

Muhammad Nur, 1995:215)

al-Makriziy ได้นิยามความหมายของคำว่า ร็อบ ว่า คือผู้ทรงสร้างป่าวของพระองค์ ผู้ทรงให้การเลี้ยงดูอบรมและประทานสิ่งดีๆ ต่างๆ ให้แก่พวกท่านทั้งหลาย ไม่ว่าจะการสร้างหรือการประทานสิ่งยังชีพหรือการให้หลุดและรอดพ้นจากภัยต่างๆ และการประทานสิ่งดีๆ ทั้งโลกนี้และโลกหน้า (Al-Makriziy, 1405:31)

6.1.2 ความหมายของเตาฮีด อ์ร-รฺูบียะฮฺ

บรรดาอุละมาอ์สะลัฟได้ให้ความหมายหรือคำนิยามของเตาฮีดรฺูบียะฮฺไว้มากพอสมควร แตกต่างกันไปตามสำนวนของแต่ละท่าน แต่ถึงอย่างไรก็ตามทั้งหมดก็วางอยู่บนพื้นฐานอันเดียวกัน ความหมายและเป้าหมายเดียวกันคือการสร้างเอกภาพต่ออัลลอฮฺ ในด้านที่เกี่ยวกับความเป็นพระเจ้าผู้ทรงสร้าง ผู้ทรงกำหนดและผู้ทรงบริหารทุกกิจการ

Ibn Abil Aiz ได้นิยามความหมายของเตาฮีด อ์ร-รฺูบียะฮฺว่า คือการยอมรับว่าอัลลอฮฺคือผู้ทรงสร้างทุกสรรพสิ่งและแท้จริงพระองค์คือผู้ทรงสร้างเพียงองค์เดียวไม่มีสองที่เสมือนหรือมีความสามารถเหมือนพระองค์ไม่ว่าจะเป็นคุณลักษณะและพระนามของพระองค์ (Ibn Abil Aiz, 1988:79)

al-Hakamiy ได้นิยามความหมายของเตาฮีด อัคร-รูนูบียะฮฺ ว่า หมายถึง การยอมรับอย่างแน่วแน่ว่าพระองค์คือพระผู้เป็นเจ้าของ ผู้ทรงอภิบาลทุกสิ่งทุกอย่าง พระองค์คือผู้ทรงสร้าง พระองค์คือผู้ให้กำเนิดชีวิตและผู้ให้เสียชีวิต พระองค์คือผู้ประทานสิ่งยังชีพ โดยไม่มีการตั้งภาคีใดๆ ในการเป็นพระเจ้าของพระองค์ ไม่มีสิ่งที่พึงใดๆนอกจากพระองค์ ไม่มีใครสามารถกีดกันความประสงค์ของพระองค์ ไม่มีใครสามารถตีเตียนการบัญชาการของพระองค์ ไม่มีใครสามารถเปรียบเทียบหรือเทียบเท่ากับพระองค์ และจะไม่มีใครที่ขัดแย้งกับความเป็นพระเจ้าของพระองค์ (al-Hakamiy , nd : 55)

Ibn Usaimin ได้นิยามความหมายของเตาฮีด อัคร-รูนูบียะฮฺ ว่า คือการแสดงเอกภาพต่อเอกองค์อัลลอฮฺ ในแง่ของการเป็นผู้ทรงสร้าง เป็นผู้ทรงครอบครอง และเป็นผู้ทรงบริหาร (Ibn Usaimin, 1999 : 1/9-10)

จากการนิยามความหมายเตาฮีด อัคร-รูนูบียะฮฺ ของอูลละมาอี สะลัฟข้างต้น พอจะสรุปความหมายของเตาฮีด อัคร-รูนูบียะฮฺได้ว่า หมายถึงการเชื่อมั่นศรัทธาในเอกภาพขององค์อัลลอฮฺในด้านที่เกี่ยวกับการปกครอง การบริหารงานและการจัดการของอัลลอฮฺในฐานะพระเจ้าผู้ทรงสร้าง โดยไม่มีผู้ใดสามารถจะเทียบเท่ากับพระองค์ได้หรือร่วมภาคีกับพระองค์

6.1.3 ชื่อของเตาฮีด อ์ร-รฎูบียะฮฺ

เตาฮีด อ์ร-รฎูบียะฮฺมีชื่อที่หลากหลาย (al-Hamad, 1997:91) แต่ชื่อทั้งหมดก็อยู่ในความหมายเดียวกันคือการสร้างเอกภาพต่ออัลลอฮฺ (al-Tamimi, 1999 : 38-39) ดังนี้

1. เตาฮีด อ์ร-รฎูบียะฮฺ ( )
2. ฮัต-เตาฮีด อัล-อิลมียฺ ( )
3. ฮัต-เตาฮีด อัล-เคาะบะรียฺ ( )
4. เตาฮีด อัล-มะฮฺริฟะฮฺ วัลอิษบาต ( )
5. ฮัต-เตาฮีด อัล-อิอติกอดียฺ ( )

6.1.4 หลักฐานของเตาฮีด อ์ร-รฎูบียะฮฺ

มีคำอธิบายมากมายจากอัลกุรอานและสุนนะฮฺที่กล่าวถึงเตาฮีด อ์ร-รฎูบียะฮฺ แต่ทั้งนี้ก็ใช้ว่าเป็นในลักษณะของ *มันญู๊ก* (ชัดเจนในตัวบท) แต่เป็นในลักษณะของ *มัฟฮูม* (ความเข้าใจจากตัวบท) โดยผ่านกระบวนการและวิธีการที่เรียกว่า อัล-อิสติกรอฮ์

1. หลักฐานจากอัลกุรอาน

หากเราได้ศึกษาอัลกุรอานจะพบว่า มีอายะฮ์อัลกุรอานที่มีความหมายหรือบ่งบอกถึงเตาฮีด รฎูบียะฮฺมากมาย พอจะสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. สูเราะฮ์ อัล-ฟาติหะฮ์¹ อัลลอฮ์ได้ตรัสว่า :

﴿ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴾

(2 :)

ความว่า : การสรรเสริญทั้งหลายนั้น เป็นสิทธิของอัลลอฮ์ ผู้
เป็นเจ้าของสากลโลก

Al-Sadiy กล่าวว่า : สูเราะฮ์ อัล-ฟาติหะฮ์ แม้จะเป็นสูเราะฮ์
สั้นๆ แต่ก็ครอบคลุมเตาฮีดทั้ง 3 ประเภทคือเตาฮีด อัร-รูบูบียะฮ์ จาก
โองการที่ว่า (( )) ความว่า : “ผู้เป็นพระเจ้าแห่งสากลโลก”
และ เตาฮีด อัล-อูลูฮียะฮ์ คือการแสดงเอกภาพต่ออัลลอฮ์ด้วยการ
การทำ อิบาตะฮ์จากคำที่ว่า (( )) และโองการที่ว่า (( ))
ความว่า : “เฉพาะพระองค์เท่านั้นที่พวกข้าพระองค์เคารพอิบาดะฮ์”
และเตาฮีด อัล-อัสมาอ์ วัลศิฟาต คือการยืนยัน (อิฆบาต) คุณลักษณะ
ที่สมบูรณ์สำหรับอัลลอฮ์ที่พระองค์ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานและสิ่งที่ท่าน
นบี ศ็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสัลลัม ได้กล่าวไว้ในหะดีษของท่าน โดยไม่
เปลี่ยนแปลงหรือเปรียบเทียบหรือเสมือนกับสิ่งใดๆ ซึ่งคำว่า
(( )) เป็นหลักฐานที่บ่งบอกถึงเตาฮีด อัล-อัสมาอ์ วัลศิฟาต ดังที่
ได้กล่าวมาข้างต้น (Al-Sadiy, 2002 : 39-40)

---

¹ อัล-ฟาติหะฮ์ คือหนึ่งในจำนวนชื่อของสูเราะฮ์ อัล-ฟาติหะฮ์ ซึ่งมีมากกว่า 20 ชื่อ อาทิ อุมมุล
กิตาบ, อุมมุล กุรอาน, อัล-สับอูล มະขานีฮ์, อัล-คอလာต, อัล-หัมด์, อัล-กันซ เป็นต้น (Ismail
Lutfiy, 1998 : 10)

2. สุเราะฮ์ อัล-บะเกาะเราะฮ์ อัลลอฮ์ได้ตรัสว่า

﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٢١﴾ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ فَرَشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ ۗ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٢﴾ ﴾
(22-21 :)

ความว่า : มนุษย์เอ๋ย จงเคารพอิบาคะฮ์ พระผู้เป็นเจ้าของพวกเจ้าที่ทรงบังเกิดพวกเจ้า และบรรดาผู้มาก่อนเจ้าเกิด เพื่อพวกเจ้าจะยำเกรง คือผู้ทรงให้แผ่นดินเป็นที่นอน และฟ้าเป็นอาคารแก่พวกเจ้า และทรงให้น้ำหลั่งลงมาจากฟากฟ้า แล้วได้ทรงบรรดาให้ผลไม้ออกมาเนื่องด้วยน้ำนั้น ทั้งนี้เพื่อเป็นปัจจัยยังชีพแก่พวกเจ้า ดังนั้นพวกเจ้าจงอย่าให้มีผู้เท่าเทียมใด ๆ ขึ้น สำหรับอัลลอฮ์ โดยที่พวกเจ้าก็รู้กันอยู่

นอกจากสุเราะฮ์ทั้งสองนี้แล้วยังมีสุเราะฮ์อื่นๆอีกมากมายที่กล่าวถึงเตาฮ์ตรูบฎิบียะฮ์แต่ไม่ได้นำเสนอ ณ ที่นี้

2. หลักฐานจากสุนนะฮ์

จากอิบนุ อับบาส เล่าว่า : ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสัลลัม ได้กล่าวไว้ว่า :

)

...

) ((...

...

(7385 :

ความว่า : โฉ้ อัลดลฮุ มวลการสรรเสริญนั้นเป็นสิทธิแห่ง
 พระองค์ พระองค์คือแสงสว่างแก่ฟากฟ้า พื้นแผ่นดิน และ
 ปวงสรรพสิ่งที่อาศัยอยู่ในนั้น และมวลการสรรเสริญเป็น
 ของพระองค์ พระองค์คือผู้พิทักษ์และปกป้องฟากฟ้า
 แผ่นดิน และสรรพสิ่งที่อาศัยอยู่ในนั้น ... โฉ้ อัลดลฮุ
 สำหรับพระองค์เท่านั้นฉันยอมจำนน (ชีวิตของฉัน) ด้วย
 พระองค์เท่านั้นที่ฉันศรัทธา และแต่พระองค์เท่านั้นที่ฉันขอ
 มอบหมาย(การงานทุกอย่าง)ของฉัน ... พระองค์คือพระ
 เจ้าของฉัน ไม่มีพระเจ้าอื่นใดที่เทียบเท่าพระองค์ ...
 (รายงานโดย อัล-บุคอรีห์ หมายเลข 7385)

จากหะดีษข้างต้นพอจะสรุปและสังเกตได้จากความหมายที่ว่า
 “โฉ้ อัลดลฮุ พระองค์คือแสงสว่าง ... พระองค์คือผู้พิทักษ์ปกป้อง” ตรงนี้
 เองที่บ่งบอกถึงความเป็นพระเจ้าผู้ทรงสร้างของอัลดลฮุซึ่งหมายถึงความ
 เป็นรُبُّوبيยะฮ์ของอัลดลฮุที่เรียกกันว่า เตาฮีด รُبُّوبيยะฮ์

6.2 เตาฮีด อัล-อูลูฮียะฮฺ

เตาฮีด อูลูฮียะฮฺคือเตาฮีดประเภทที่สองจากเตาฮีดทั้งสามประเภท เตาฮีด อูลูฮียะฮฺมีความสำคัญอย่างมากหากจะเปรียบเทียบกับเตาฮีดทั้งสามประเภท ด้วยเหตุนี้เองบรรดาศาสนทูตต่างถูกส่งมายังโลกนี้เพื่อเชิญชวนมวลมนุษยชาติทำการเคารพภักดีต่ออัลลอฮฺเพียงองค์เดียว ซึ่งหมายถึงอูลูฮียะฮฺของอัลลอฮฺเพียงองค์เดียว นอกจากนี้แล้วเตาฮีดประเภทนี้ยังเป็นเตาฮีดเดียวที่เป็นข้อแตกต่างระหว่างมุอ์มินกับมุชริกีน (al-Hammad , 1997 : 2)

ทั้งนี้เนื่องจากว่าบรรดามุชริกีนในสมัยของท่านนบีนั้นต่างก็ยอมรับในความเป็นรูปบิยะฮฺของอัลลอฮฺ แต่พวกเขากลับไม่เคารพภักดีต่ออัลลอฮฺด้วยความบริสุทธิ์ใจ หากแต่พวกเขาได้ตั้งภาคีกับพระองค์ด้วยการบูชาสิ่งอื่นพร้อมกับพระองค์

Ibn Taimiyah ได้กล่าวถึงความสำคัญของเตาฮีดประเภทนี้ว่า : ทั้งนี้เนื่องจากว่าการทำอิบาดะฮฺต่อเอกองค์อัลลอฮฺ คือเป้าหมายอันสูงสุด ซึ่งเป็นสิ่งที่รักและโปรดปรานยิ่งสำหรับพระองค์ และจะเป็นที่ยอมรับจากพระองค์ ซึ่งเป็นเป้าหมายและความประสงค์ของพระองค์ที่ทรงสร้างสรรค์พลั้งทั้งหลายบนโลกนี้ (Ibn Taimiyah , nd : 39-40) ดังที่พระองค์ได้ตรัสว่า :

﴿ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾ ﴾

(56 :)

ความว่า : และข้ามิได้สร้างญินและมนุษย์เพื่ออื่นใด เว้นแต่เพื่อเคารพภักดีต่อข้า

ส่วนอุละมาอ์ อะฮฺลุลกะลาม และอุละมาอ์ อะฮฺลุลบิตอะฮฺมีได้
ให้ความสำคัญกับเตาฮีดประเภทนี้มากนัก หากแต่พวกเขาถือว่าเตาฮีด
อุลูฮียะฮฺของสะลัฟคือเตาฮีดอัล-อัฟอานั่นเอง (al-Sulamiy, 2001:123)

6.2.1 ความหมายของเตาฮีด อัล-อุลูฮียะฮฺ

บรรดาอุละมาอ์ สะลัฟได้นิยามหรือให้ความหมายของเตาฮีด
อัล-อุลูฮียะฮฺ ดังนี้

al-Sadiy ได้นิยามเตาฮีดอุลูฮียะฮฺว่า : “คือการสร้างเอกภาพ
ต่ออัลลอฮฺ(การแสดงความเป็นเอกะของอัลลอฮฺ)ด้วยการทำอิบาดะฮฺต่อ
พระองค์ผู้เดียว” (Al-Sadiy, 2002 :40) เช่นเดียวกับ Ibn Usaimin ที่ได้
นิยามเตาฮีดอุลูฮียะฮฺเหมือนกับ Al-Sadiy (Ibn Usaimin, 1999 : 1 /14)

al-Hakamiy ได้นิยามเตาฮีดอุลูฮียะฮฺว่า “คือการสร้างเอกภาพ
ต่ออัลลอฮฺ(การแสดงความเป็นเอกะของอัลลอฮฺ)ด้วกับการทำอิบาดะฮฺ
และด้วยเหตุนี้เองจึงเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าเตาฮีดอิบาดะฮฺ ” (al-Hakamiy,
nd : 51)

6.2.2 ชื่อของเตาฮีด อัล-อุลูฮียะฮฺ

เตาฮีด อัล-อุลูฮียะฮฺมีชื่อหลากหลาย (al-Hamd,1997:111)
ได้แก่

1. เตาฮีด อัล-อุลูฮียะฮฺ ( )

2. เตาฮีด อัล-อิบาดะฮฺ (   )
3. เตาฮีด อัล-อิรอดีฮฺ (   )
4. เตาฮีด อัล-กอดด์ (   )
5. เตาฮีด อัฏ-ฏะลาอะฮฺ (   )
6. เตาฮีด อัล-ฟิอิลีย (   )
7. เตาฮีด อัล-อะมัล (   )

6.2.3 หลักฐานของเตาฮีด อัล-อูลูฮียะฮฺ

1. หลักฐานจากอัลกุรอาน

1. ในสุเราะฮฺ อัล-ฟาติหะฮฺ ซึ่งอัลลอฮฺได้ตรัสว่า

﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾

(5:   )

ความว่า : เฉพาะพระองค์เท่านั้นที่พวกข้าพระองค์เคารพ
 อิบาดะฮฺ และเฉพาะพระองค์เท่านั้นที่ข้าพระองค์ขอความ
 ช่วยเหลือ

al-Sadiy ได้กล่าวว่า : “และเตาฮีด อัล-อูลูฮียะฮฺคือการสร้าง
 เอกภพต่ออัลลอฮฺด้วยการทำอิบาดะฮฺ จากคำที่ว่า ((   )) และ
 อัลกุรอานที่ว่า ((   )) ความว่า : “เฉพาะพระองค์เท่านั้นที่พวก
 ข้าพระองค์เคารพอิบาดะฮฺ” (al-Sadiy,2002 : 40) และมีอายะฮฺ

อัลกุรอ่านอีกมากมายที่กล่าวถึงเตาฮีด อัล-อูลูฮียะฮฺหรือการแสดงความเป็นเอกะของอัลลอฮฺด้วยการอิบาดะฮฺต่อพระองค์เพียงผู้เดียว

2.หลักฐานจากสุนนะฮฺ

จากอิบนุ มัสอูด เล่าว่า : ท่านรอซูล คืออลลัลลอฮฺ อะลัฮฺอีวะสลัลัม กล่าวว่ :

(( ))
(6683 :)

ความว่ : “ผู้ใดที่เสียชีวิตในขณะที่เขาขอวิงวอนต่อสิ่งอื่นที่นอกเหนือจากอัลลอฮฺด้วยการตั้งภาคี เขาจะต้องตกนรก ”

จากหะดีษข้างต้น อับดุลเราะห์มาน อิบนุ หะลัน อิบนุ มุหัมมัด อิบนุ อับดุลวะฮฺฮาบ ได้อธิบายเพิ่มเติมว่ คือผู้ที่ตั้งภาคีกับอัลลอฮฺในเรื่องของอิบาดะฮฺ...เขาจะตกนรก (Abd. al-Rahman Ibn Hasan , 2003 : 103-104) หะดีษดังกล่าวยังเป็นหลักฐานสำคัญอีกเช่นเดียวกันที่บ่งบอกถึงเตาฮีด อัล-อูลูฮียะฮฺ ซึ่งเป็นที่รู้กันว่าอิบาดะฮฺคือหนึ่งในความหมายของเตาฮีด อัล-อูลูฮียะฮฺ และเป็นหนึ่งในชื่อของมัน

6.2.4 ความหมายของอิบาดะฮฺ

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่เกี่ยวกับเตาฮีด อัล-อูลูฮียะฮฺคือความหมายของอิบาดะฮฺ ทั้งนี้เนื่องจากว่าเตาฮีดประเภทนี้มีความ

เกี่ยวข้องโดยตรงกับอิบาดะฮฺ จะเห็นได้ในชื่อของเตาฮีด อัล-อูลูฮียะฮฺ คือเตาฮีด อัล-อิบาดะฮฺ

อิบาดะฮฺ ในทางภาษามายถึง การอ้อมน้อมถ่อมตนหรือ การภ้อัด (Al-Razyi ,1989 : 359) ส่วนในทางวิชาการอูละมาอ์ได้ให้ความหมายดังนี้

Ibn Taimiyah ได้ให้ความหมายของอิบาดะฮฺว่า “คือค่านามที่รวบรวมทุกสิ่งทุกอย่างที่อัลลอฮฺทรงโปรดปรานและยอมรับจากคำพูดและการกระทำทั้งภายใน(ไม่เปิดเผย)และภายนอก(เปิดเผย)” (Ibn Taimiyah, nd :38)

Ibn al-Qaiyim ได้อธิบายความหมายของอิบาดะฮฺเพิ่มเติมว่า “คือความสมบูรณ์ของความรักที่มีต่ออัลลอฮฺพร้อมกับความสมบูรณ์ในการอ้อมน้อมถ่อมตนต่ออัลลอฮฺ”(Ibn al-Qaiyim,nd : 32)

จากความหมายข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า อิบาดะฮฺหมายถึงการทำงานทุกอย่างที่อัลลอฮฺ ทรงยอมรับไม่ว่าจะเป็นทั้งภายในและภายนอกหรือทั้งที่เปิดเผยและไม่เปิดเผย ซึ่งจะไม่ถือว่าเป็นอิบาดะฮฺที่แท้จริงหากปราศจากความรักและอ้อมน้อมถ่อมตนต่ออัลลอฮฺ

6.3 เตาฮีด อัล-อัสมَاء วัลคิฟาต

เตาฮีด อัล-อัสมَاء วัลคิฟาตเป็นเตาฮีดที่สำคัญอีกประเภทหนึ่ง เนื่องจากว่ากลุ่มต่างๆที่หลงผิดก็มีสาเหตุประการหนึ่งมาจากความไม่เข้าใจในเรื่องของเตาฮีด อัล-อัสมَاء วัลคิฟาต จะเห็นได้จากกลุ่มอะซาอิเราะฮฺที่ยืนยันคิฟาต(คุณลักษณะ)ของอัลลอฮฺเพียงไม่กี่คิฟาตต่างๆ ที่คิฟาตของอัลลอฮฺนั้นมีมากมาย เช่นเดียวกับกลุ่มมูอะตะชีละฮฺที่

ปฏิเสธคุณลักษณะของอัลลอฮ์อย่างสิ้นเชิง เช่นเดียวกับกลุ่มญะฮิมียะฮ์ ที่ปฏิเสธพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์ โดยอ้างว่าหากเราอิษบาต (ยืนยัน) ในบรรดาพระนามของอัลลอฮ์ที่มีอยู่ทั้งหมดจะกลายเป็นว่าอัลลอฮ์นั้นมีหลายองค์

6.3.1 ความหมายของเตาฮีด อัล-อัสมَاء วัตติฟาต

เตาฮีด อัล-อัสมَاء วัตติฟาต หมายถึงการศรัทธาต่อเอกองค์ อัลลอฮ์ ในเรื่องติฟาต(คุณลักษณะ) ที่พระองค์ได้กล่าวไว้ในอัลกุรอาน และที่ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสัลลัม ได้กล่าวไว้ในหะดีษ ทั้งพระนามและคุณลักษณะของพระองค์ โดยการเชื่อและศรัทธาตามแนวทางที่พระองค์ได้กล่าวไว้ (Al-Hakamiy , nd : 56)

al-Tamimiy ได้นิยามเตาฮีด อัล-อัสมَاء วัตติฟาตว่า “คือการให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์(การแสดงถึงความเป็นเอกะของพระองค์) ด้วยพระนามที่ดีเลิศและคุณลักษณะที่สูงส่งของพระองค์ตามที่มีอยู่ในอัลกุรอานและสุนนะฮ์ ศรัทธาในความหมายและเนื้อหาของทั้งสองตลอดจนหุกมต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับทั้งสอง” (al-Tamimiy,1999 : 29)

จากความหมายที่ได้นำเสนอข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า เตาฮีด อัล-อัสมَاء วัตติฟาต หมายถึง การศรัทธาในเอกภาพของอัลลอฮ์ในเรื่องที่เกี่ยวกับพระนามและคุณลักษณะของพระองค์ดังที่พระองค์ได้กล่าวไว้ในอัลกุรอานและสุนนะฮ์ ซึ่งเข้าใจง่าย ไม่สลับซับซ้อน ไม่มีข้อสงสัยแคลงใจแต่อย่างใด เชื่อและศรัทธาตามที่อัลกุรอานและสุนนะฮ์ได้กำหนดไว้ทุกประการพร้อมทั้งปฏิเสธพระนามหรือคุณลักษณะต่างๆ ที่อัลลอฮ์และท่านร่อซูลได้ปฏิเสธ ส่วนพระนามและคุณลักษณะที่ไม่

ปรากฏในอัลกุรอานและสุนนะฮ์นั้น ให้ปล่อยไปโดยไม่แสดงการยืนยันหรือปฏิเสธใดๆ ทั้งสิ้น เนื่องด้วยขาดหลักฐานที่จะใช้อ้าง

6.3.2 ชื่อของเตาฮีด อัล-อัสมาร์ วัคคิฟาต

เตาฮีด อัล-อัสมาร์ วัคคิฟาต มีชื่อที่หลากหลายเช่นเดียวกัน (al-Tamimiy, 1999 : 38-40) ดังนี้

- 1.เตาฮีด อัล-อัสมาร์ วัคคิฟาต ( )
- 2.เตาฮีด อัล-อิลมีย อัล-เคาะบะรีย ( )
- 3.เตาฮีด อัล-มะอริฟะฮฺ วัลอิสบาต ( )
- 4.เตาฮีด อัล-ลียาดะฮฺ ( )

6.3.3 หลักฐานของเตาฮีด อัล-อัสมาร์ วัคคิฟาต

1.หลักฐานจากอัลกุรอาน

ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าในสุเราะฮฺ อัล-ฟาติหะฮฺเพียงสุเราะฮฺเดียวก็รวบรวมเตาฮีดทั้ง 3 ประเภท ส่วนอายะฮฺที่เกี่ยวข้องกับเตาฮีด อัล-อัสมาร์ วัคคิฟาต คือ (( )) ความว่า : “ผู้ทรงกรุณาปรานีผู้ทรงเมตตาอย่างยิ่งเสมอ”

Al-Sadiy กล่าวว่า : “จงทราบเถิดว่า แท้จริง หนึ่งในกฎเกณฑ์ที่เป็นมดีเห็นพ้องต้องกันระหว่างอูละมาอ์และบรรดาผู้นำแนวทางสะลัฟทั้งหลายคือการศรัทธาต่อพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮฺ และต่อทุกมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของพระองค์ อาทิ การศรัทธาว่า

พระองค์นั้นทรงเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะดังพระนามของพระองค์เช่น อัร-เราะห์มาน และ อัร-เราะห์หีม (คือทรงเมตตาปราณียิ่ง)...เช่นเดียวกันกับพระนามอื่นๆของพระองค์” (Al-Sadiy,2002 : 39)

อัลลอฮ์ ได้ตรัสไว้ว่า :

﴿ وَبِاللّٰهِ الْاَسْمَاءِ الْحُسْنٰى فَادْعُوْهُ بِهَا ۗ ﴾

(180 :)

ความว่า : และอัลลอฮ์นั้นมีบรรดาพระนามอันสวยงาม
ดังนั้นพวกเจ้าจงเรียกหาวิงวอนขอความช่วยเหลือต่อ
พระองค์ด้วยพระนามเหล่านั้น

อัลลอฮ์ ได้ตรัสว่า :

﴿ قُلْ اَدْعُوا اللّٰهَ وَاَدْعُوا الرَّحْمٰنَ ۗ اَيًّا مَا تَدْعُوا فَلَهُ الْاَسْمَاءُ
الْحُسْنٰى ﴾ (110 :

ความว่า : จงกล่าวเถิด(มุหัมมัด)พวกท่านจงเรียกอัลลอฮ์
หรือจงเรียก อัร-เราะห์มาน เถิด อันใดก็ตามที่เจ้าเรียก
สำหรับพระองค์นั้นคือพระนามอันสวยงามยิ่ง

2.หลักฐานจากสุนนะฮ์

อิมาม อัล-บุคอรีย์ได้บันทึกหะดีษที่รายงานโดยญะรึรฺ อิบน์
อับดุลลอฮ์ เล่าว่า ท่านรอซูล ศ็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสัลลัม ได้กล่าวว่า :

(7376 :) (( ))

**ความว่า : อัลลอฮ์จะไม่ทรงเมตตาให้กับบรรดาผู้ที่ไม่เมตตา
มวลมนุษย์**

จากหะดีษข้างต้น อิบน์ บัฏฏอล กล่าวว่า : อิมาม อัล-บุคอรี
นำเอาหะดีษนี้ในเรื่องดังกล่าวเพื่อจะยืนยัน(อิษบาต) คุณลักษณะ
(ศิฟาต)ของอัลลอฮ์ที่เรียกว่า อัล-เราะห์มะฮ์ (ความเมตตา) ซึ่งเป็นหนึ่ง
ในบรรดาคุณลักษณะ(ศิฟาต)ของอัลลอฮ์ ... (Ibn Hajar.nd : 13/358)

6.3.4 แนวทางของ อุละมาฮ์ สะลัฟ เกี่ยวกับเตาฮีด อัล-อัสมอาฮ์ วัศศิฟาต

แนวทางการเข้าใจเตาฮีด อัล-อัสมอาฮ์ วัศศิฟาตแตกต่างกันไป
ตามแนวทางของแต่ละกลุ่มที่ได้วางไว้ บางกลุ่มมีแนวทางที่ง่ายต่อการ
เข้าใจ ชัดเจน แจ่มแจ้งไม่ยุ่งยากหรือลำบาก บางกลุ่มมีแนวทางที่
สลับซับซ้อน เข้าใจยาก ไม่ชัดเจน เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดนี้คือข้อเท็จจริงที่
ปรากฏอยู่ในตำราต่างๆที่มีการอธิบายเกี่ยวกับเตาฮีด หากไม่เคยศึกษา
หรือไม่เคยฟังมาก่อนอ่านเท่าไรก็ไม่เข้าใจ เว้นแต่ผู้ที่สืบทอดหรือศึกษา
มาอย่างดีเท่านั้นจึงจะเข้าใจ

สำหรับแนวทางที่จะนำเสนอต่อไปนี้เป็นแนวทางกว้างๆของ
อุละมาฮ์สะลัฟในการอธิบายหลักเตาฮีด อัล-อัสมอาฮ์ วัศศิฟาตที่ชัดเจน
แจ่มแจ้ง เข้าใจง่าย แ่นนอน ไม่แปรเปลี่ยน ซึ่งเกือบจะไม่มี

แตกต่างกันเลยไม่ว่าเวลาและสถานที่ใด (อนุบล ลัยษฺ, 2544 : 38) ก็ยังคงไว้ และจะมั่นคงอย่างนี้ตลอดไป ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้ (al-Hamd , 1997 :153-155)

1. แนวทางของอุละมาอ์ สะลัฟ เกี่ยวกับอัสมาอ์และคิฟาต ได้แก่หลัก 3 ประการคือ *อิษบาต*(การยืนยัน) *นัฟยู*(การปฏิเสธ) และ*ตะวักุกุฟ*(การหยุด/ไม่แสดงความเห็น)

1.1 **อิษบาต ( )** หมายถึงการยืนยันในเรื่องที่เกี่ยวกับอัสมาอ์(พระนาม)และคิฟาต(คุณลักษณะ)ของอัลลอฮฺ ว่ามีจริงและเหมาะสมกับพระองค์พร้อมกับการศรัทธาและเชื่อว่าอัลลอฮฺทรงมีคุณลักษณะและพระนามตามที่พระองค์ได้ตรัสในอัลกุรอานหรือตามที่ศาสนทูตของพระองค์ได้กล่าวในหะดีษ โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงละทิ้ง หรือเปรียบเทียบกับสิ่งอื่นๆ แต่อย่างใด

1.2 **นัฟยู ( )** หมายถึงการปฏิเสธหรือไม่ยอมรับคุณลักษณะหรือพระนามของอัลลอฮฺ ซึ่งแนวทางในเรื่องนี้หมายถึงการปฏิเสธพระนามหรือคุณลักษณะที่ไม่ได้มาจากอัลลอฮฺและไม่ได้มาจากศาสนทูตของพระองค์ คุณลักษณะและพระนามประเภทนี้ถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่สมบูรณ์หรือเรียกว่า **อัน-นักศ** หมายถึงจุดด้อยหรือสิ่งทำให้เกิดความไม่สมบูรณ์แก่อัลลอฮฺ ดังที่อัลลอฮฺได้ปฏิเสธเรื่องดังกล่าวในอัลกุรอานว่า :

(255 :) ﴿لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ﴾

ความว่า : ไม่มีการร่วงและการหลับใดๆ ที่จะเกิดขึ้นกับพระองค์

จากโองการนี้ทำให้เราทราบว่า คุณลักษณะการร่งและการหลับ เป็นคุณลักษณะที่อัลลอฮฺปฏิเสธว่าจะไม่เกิดขึ้นกับพระองค์ และจำเป็นที่ เราต้องศรัทธาตามนี้

1.3 **ตะวัคกุฟ ( )** หมายถึงการหยุดนิ่งไม่ยืนยันและไม่ ปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ใช่หลักฐานปรากฏจากอัลกุรอานและสุนนะฮฺ จะไม่มีการ ยืนยัน(อืษบาต)หรือการปฏิเสธ (นัฟยฺ) แต่อย่างไรใด เช่นคุณลักษณะที่มี การขัดแย้งกันระหว่างอุละมาอ์ อาทิคุณลักษณะ ( ) ที่หมายถึง เรือนร่าง ( ) ที่หมายถึงทิศทาง เป็นต้น

จากแนวทางหลักสามประการของอุละมาอ์สะลัฟข้างต้น จะทำให้ เราเข้าใจถึงแนวทางในการอธิบายหลักเตาฮีดและหลักการยึดมั่นที่ เกี่ยวข้องกับเตาฮีด อัล-อัสมาอ์ วัศคิฟาต อย่างถูกต้องมากขึ้น ตลอดจนสามารถเข้าใจและยับยั้งป้องกันแนวทางที่ไม่ถูกต้องที่จะซึมซับ เข้ามาในความคิดและความรู้สึกของมุสลิมทั้งหลายได้อย่างดี อีนชาอัลลอฮฺ

7. ความสัมพันธ์ระหว่างเตาฮีดทั้งสามประเภท

เตาฮีดทั้งสามประเภทที่ได้กล่าวข้างต้นถือเป็นสิ่งสำคัญที่มุสลิม ทุกคนจะต้องเข้าใจและรักษาไว้เป็นอย่างดีตลอดชีวิต หากขาดประเภท ใดประเภทหนึ่งไป จะทำให้หะกิตะฮฺของเราไม่สมบูรณ์จะเหมือนกับ คนพิการทำให้ไม่สามารถประกอบกิจกรรมต่างๆได้อย่างสมบูรณ์ แม้ บางครั้งการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆได้ แต่อาจจะไม่ถูกตอบรับจากอัลลอฮฺ

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น ทั้งนี้เนื่องจากว่าเสมือนไม่เข้าใจและไม่รู้จักพระผู้เป็นเจ้าอย่างแท้จริง

เตาฮีดทั้งสามประเภทนี้จะต้องควบคู่กันตลอดไปไม่สามารถที่จะแยกออกให้อยู่คนละส่วนได้จะต้องอาศัยพึ่งพาซึ่งกันและกัน และจะไม่สมบูรณ์อย่างแน่นอนหากแยกออกจากกัน เตาฮีด รุญบียะฮฺจะไม่มีความปราศจากเตาฮีด อุลูฮียะฮฺ เตาฮีด รุญบียะฮฺและอูลูฮียะฮฺจะไม่มีค่าเช่นเดียวกันหากปราศจากเตาฮีด อัล-อัสมَاء วัลศ็ติฟาต (al-Tamimiy, 1999:40-41)

นี่แหละคือวงจรของเตาฮีดทั้งสามประเภทที่จะต้องควบคู่กันไปจนถึงวินาทีสุดท้ายของชีวิต อัลลอฮฺได้ให้ความสำคัญกับเตาฮีดทั้งสามประเภทและได้รวบรวมเตาฮีดทั้งสามไว้ในอะยะฮฺเดียวกัน (Ibn Usaimin ,1999 : 1/9)

ดังที่พระองค์ได้ตรัสว่า :

﴿ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا ﴾ (65 :

ความว่า : พระเจ้าแห่งบรรดาชั้นฟ้าและแผ่นดิน และสิ่งที่อยู่ระหว่างทั้งสอง ดังนั้นจงเคารพภักดีต่อพระองค์ และจงอดทนต่อการเคารพภักดีพระองค์ สูเจ้ารู้หรือว่ามีผู้ใดเสมอเหมือนพระองค์?

8. บทสรุป

บรรดาอูละมาอ์ อะฮฺลุส สุนนะฮฺได้แบ่งเตาฮีดออกเป็น 3 ประเภทคือ เตาฮีด อັร-รฺูบฺบียะฮฺ เตาฮีด อัล-อูลูฮียะฮฺ และเตาฮีด อัล-อัสมาอ์ วัศคิฟาต โดยให้หลักฐานจากอัลกุรอาน สุนนะฮฺ และความเข้าใจของอูละมาอ์ผ่านกระบวนการสังเคราะห์ที่เรียกว่า อัล-อิสติกรอฮ์

การศรัทธาต่ออัลลอฮฺจะไม่สมบูรณ์หากปราศจากเตาฮีดทั้งสาม หรือประเภทใดประเภทหนึ่ง

ดังนั้นการแบ่งประเภทของเตาฮีดออกเป็น 3 ประเภทดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ถือได้ว่าเป็นการแบ่งตามเจตนารมณ์ของอัลกุรอานและ สุนนะฮฺ ซึ่งเป็นการใช้อัลกุรอานและสุนนะฮฺตามความเข้าใจของ อูละมาอ์อย่างแท้จริง มิใช่เป็นสิ่งที่อุตริขึ้นมา ในทางตรงกันข้ามกลุ่ม ต่างๆ ที่มีได้ใช้อัลกุรอาน สุนนะฮฺ และความเข้าใจของอูละมาอ์มาเป็น บรรทัดฐาน ย่อมห่างไกลจากสังฆธรรมที่ปรากฏอยู่ในอัลกุรอานและ สุนนะฮฺอย่างเห็นได้ชัด

บรรณานุกรม

อัลกุรอาน

- สมาคมศิษย์เกาอาหรับ,1419 .**พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมคำแปลเป็นภาษาไทย**.มะดีนะฮ์ : ศูนย์กษัตริย์ฟาฮัดเพื่อการพิมพ์อัลกุรอานแห่งนครมะดีนะฮ์
- อบุล ลัยษ , 2544.**กลุ่มและแนวทาง จากคำพิทวาของอูลามาอ่วมสมัย** .
กรุงเทพฯ : สำนักบริการวิชาการ ศูนย์หนังสืออิสลาม
- al-Abbad. Abdul Razak Ibn Abdul al-Muhsin, 1417/1997. **al-Kau al-Sadid Fi al-Raddi Ala Man Ankara Taqsim al-Tawhid** .al-Akrabiyah : Dar Ibn Affan
- Ibn Abil Aiz. Muahammad Ibn Ali.1988/1408. **Sharhu al-Aqidah alTohawiyah**.Beirut Dar : Maktab al-Islamiy
- Abd al-Rahman Ibn Hasan Ibn Muhammad .2003/1424. **Fathu al-Majid Li Sharhi Kitab al-Tawhid** .
- al-Asbahaniy. Arraghib.1412/1992. **Mufrada alfazu al-Quran**.
Beirut : Dar Shamiyah
- al-Bakilaniy. Abi Bakar Ibn Taiyib.1405/1986. **al-Insaf Fima Yajibu llatiqaduhu Wala Yajuzu al-Jahlu Bihi**. Beirut : Dar Aalam al-Kutub
- Ibn Hajar. Ahmad Ibn Ali Ibn Hajar. nd. **Fathu al-Baree bi sharhi Sahih al-Bukhariy**. Beirut.Dar al-Marifah

Abu Hasan al-Ashariy. 1995/1416. **Maqalat al-Islamiyin wakhs tilafu al-musalliyin**. Beirut. Maktabah al-Asriyah

al-Hamd. Muhammad Ibn Ibrahim. 1418/1997. **Rasaeil Fi Agidah**. Riyadh : Dar Ibn Khuzaimah

Ismail Lutfi. Ismail Ibn Abd Al-Ramman. 1719/1998. **Tafsiral-Zikrial-Hakim Surah al-Fatihah** .

Khalil Muhammad Nur. 1416/1995. **Manhaj Ahlu al-Sunnah wal al-Jamaah Wa Manhaj al-Asha-irah Fi Tawhidilah Taala**. Madinah : Dar al-Qhuraaba

al-Khisn. Sulaiman Ibn Solih. 1416/1996. **Maukif al-Mutakallimin Min al-Istidlal Bi Nusus al-Kitab Wa Sunnah (Raddan Wa Naqdan)**. Riyadh : Dar al-Asimah

Ibn Manzur. 1995/1416. **Lisan al-Arab**. Beirut.Dar.Ihya al-Turas al-Islamiy

al-Mukriziy. Ahmad Ibn Ali. 1424/2002. **Tajrid al-Tauhid al-Mufid**. Makkah al-Mukaramah Dar : Alam al-Fawaeid

Qadi Abdul al-Jabbar. nd. **Al-Mugniy Fi Abwab al-Adli wa al-Qasdi**. al-Qahirah Dar al-Misriyah al-Aamah Li al-Taklif wa al-Tajamah wa al-Nashr

Ibn al-Qaiyim. Muhammad Ibn Abi Bakar. 1410/1990. **Madarij al-Salikin Baina Manazil Aiyaka Nabudu wa Aiyaka Nasta ain**. Beirut : Dar al-Kutub al-Arabiyy

Al-Razyi. Muhammad Ibn Abi Bakr.1989.**Muktar al-Sihhah**. Beirut
: Maktabah Lubnan

al-Sadiy. Abdul Rahman Ibn Nasir. 1423/2002.**Taisir al-Karim al-
Rahman Fi Tafsir Kalam al-Mannan**. Beirut : Muassasah
al-Risalah

al-Saqqaf. Alawiy Ibn Abdul al-Qadir. 1414/1994. **Sifat Allah
Azzawajalla al-Waridah Fi al-Kitab Wa al-Sunnah**. Riyadh
: Dar al-Hijrah

al-Shahirstaniy. Abdulkarim. nd. **Nihayah al-Akdam Fi Eilmil al-
Kalam**. al-Qahirah : Maktabah al-Mutabbi

al-Shangqitiy. Muhammad al-Amin. **Adwa al-Bayan Fi Eidah al-
Quran Bi al-Quran**. Beirut : Dar Aalim al-Kutub

al-Sibaiy. Mustafa Nusniy. 1405/1985. **al-Sunnah Wa Makanatuha
Fi al-tashring al-Islamiy**. Beirut .Maktabah al-Islamiy

al-Sulamiy. Abdul Al-Rahim Ibn al-Samayil. 1421/2001.**Haqiqat
al-Tawhid Baina Ahli Al-Sunnah wa al-Mutakallimin**.
Riyadh : al-Mualimah li al-Nashr wa al-Tawzi

al-Suwaiyan. Ahmad Ibn Abdul Rahman. 1422/2001.**Manhaj al-
Talaqqiy wa al-Istidlal Baina Ahli al-Sunnah wa
Mubtadiyah**. Riyadh : Majallah Adwa al-Muntada

al-Tamimiy. Muhammad Ibn Khalifah.1319/1999.**Mu'taqad Ahli al-
Sunnah Wal Jama-ah Fi Tawhid al-Asma Wa' al-Sifat**.
Riyadh :Adwa' al-Salaf

al-Turkiy. Abdullah Ibn Abd Al-Muhsin.1413/1993. **Mujmal latiqad**
A-immah al-Salaf. Beirut : Muassasah al-Risalah
Ibn Usaimin. Muhammad Ibn Usaimin. 1413/1993. **al-Kaulu al-**
Mufid Ala Kitab al-Tawhid. Dammam : Dar Ibn Jauziy.